

PETKÓ JENŐ

CSIRIBIRI KOMÉDIÁK

– Játék nagyobbacska gyerekeknek –

Rendezői tanácsok

Az alábbi négy mini játék előadása nem kíván színpadot. Pódiumon, tábor-tűznél vagy utcán eljátszható akár két ruddal kifeszített függöny előtt, akár anélkül. Diszletei és kellékei is jelzések. Az egyes játékokat a Kikiáltó személye fűzi össze. Ezért azok közül egy-egy elhagyható, kicserélhető esetleg más dramatizálással improvizálással pótolható.

A Kikiáltó néhol nem csupán konferálja a számokat, hanem tevékenyen részt is vesz a játékban, mint aki közvetítő a közönség és a játékosok között. Játékmes-teri szerepe van.

A négy különböző hangvételi komédia akkor lesz érdekes, ha más-más stílusban játsszák. Az első a régi, hagyományos, gyermekded, hatásvadászó mese-játszás persziflázsa lehet, amolyan önkarikatura mozgásban és szövegben is. A második falvédő-szövege a csicsás népieskedést, műmagyarkodást karikirozza. A szereplők végig a táncszók ritmusában erősen ritmizálva, a közönségnek "kijátszva" mondják végig. A harmadikban a saját népmesei humoros fordulat hat, különösen ha ügyes, pergőnyelvű Anya ellentétéként igazi málé kérést találunk. A negyedikhez javasolom a keménypapírra kicsit népies izzel festett jelmezeket, melyekben a szereplők a sík bábuk mozgását utánozva, mozoghatnak.

Természetesen csak akkor sikerülnek a játékok, ha a gyerekek jól ismerik, hogy mit miért csinálnak, tudják, hogy mit kell karikirozniuk, s azt maguk is karikirozásra érdemesnek tartják.

KIKIÁLTÓ (cilinderes vagy bohócnak öltözött alak, a közönséget csalogatja).

Mélyen tisztelt publikum,
kérek szíves figyelmet!
Csiribiri társulatunk
városukba érkezett.
Páratlan a produkció,
válogatott attrakció:
Kacagtató - tragédia,
könnyfakasztó - komédia
- ma itt mindez látható!

Beléptidij: marék semmi.
(Katonáknak a fele,
diákoknak annyi se!)
Jegy még bőven kapható!
S ha bárkinek nem tetszene
- az is tudtul adatik, -
a beléptidiját végül
annak visszafizetik!

S minthogy dali társulatunk
csak egy napra lép fel itt:
e műértő nagyközönség
pártfogása kéretik!

Tessék, lehet, folyton folyvást!
Hadd kezdjük az előadást!

(Dobpergés)

És most, becses Nagyérdemü,
- Hollálá és hopsza hó! -
már e deszkán látható!

IGAZMONDÓ JUHÁSZ

Szereplők:	Mátyás király	Az igazmondó juhász
	Burkus császár	Két fa
	Burkus királylány	Hid a patakon (3 fiu)

KIKIÁLTÓ (miközben egy szereplő a játék címét tartalmazó rajzos táblát viszi körbe)

Első játék!

A meséje már ismerős
mit elsőnek prezentál
társulatunk színejava.

Láthatjátok: már itt áll
Burkus császár, amint éppen
Mátyás királlyal fogad
arra, hogy az igazmondó
juhász sem mond igazat.

(A két király eddig némajátékkal játszott a vitát.)

BURKUS

Legyen tied fél országom, -
vagy nem bánom: az egész! (Ismét némajáték)

KIKIÁLTÓ

S szövi máris a rut ármányt
a lányával. Terve kész.
De mi velük ne időzzünk,
menjünk ki a mezőre.

(Az eddigiek elmennek, s jön a bojtár a kifordított kucsmából imitált báránnyal.)

Itt a híres aranybárány,
és e játék főhőse!

(Tapsára beáll a két "fa", nyakukba táblát akaszt: ZÖLDELLŐ ERDŐ DALLÓ MADARAKKAL, kezükben felnagyított zöld és makk kártya figurákat lobogtatnak. A három hid-fiu négykézlábra ereszkedik, fenekükön felírás: CSÖRGEDŐ PATAK. Előttük mosdótálban víz. Innen a kikiáltó szövege is és a szereplők játéka is eltulzottan patetikus, érzelgős, felnagyított gesztusokkal.)

KIKIÁLTÓ S lám, a határban pitymall a hajnal
(Piros lámpával világít)
Zöldell az erdő, s kévell az ég.
Dallnak a madarak.
(Jelére a fák kakukkolnak, csipognak.)
Csörged a csermely.
(A vizet locsolja.)

HID Csörge, csörge, csörge, csörge.
KIKIÁLTÓ (leszedi s szétszórja a hidon ülő királylány ruhájáról a virágokat)
S tarka virágtól himlik a rét!
(Sötéten) De ah, mit látok! A Burkus királylány
sötét szemében izzik az ármány!
(Fajdalmasan) Mit sem sejt e pásztor, csak pikulázik,
míg a csermelyben e csel lába ázik!
S szól:

KIRÁLYLÁNY Jer ide, pásztor! Jer közelebb!
Megveszem tőled az aranyszörűt,
bármi az ár, én duplán fizetek.

KIKIÁLTÓ Szólna a pásztor, de nem nyíl az ajka,
ugy elbűvölé a csábos lány.

KIRÁLYLÁNY Tetszik a bárány, arany a gyapja,
arany jár érte. Mennyit kívánsz?

KIKIÁLTÓ S áll csak a pásztor gyökeret verten,
s csak a fejével inti rá, hogy: nem.

KIRÁLYLÁNY Gyöngyöm, karkötőm, fülbevalóm,
ráadásnak mind neked adom!

JUHÁSZ (a kikiáltó intésére nemet int)
KIRÁLYLÁNY Ékszerem van még sok-sok ezer!
(A fiu nemet int.) Fél országot kapsz, s király leszel!
(Ismét nem.)
(Dühösen toporzékol.) Add ide! Értsd meg! Kell! Akarom!
(Sirva könyörög.) Könyörgöm, szánj meg!

JUHÁSZ (hirtelen elhatározással) Neked adom!

KIRÁLYLÁNY (boldog) Tényleg?

JUHÁSZ Mondjuk egy szép szavadért!

KIRÁLYLÁNY (nem hiszi) Miért?

JUHÁSZ Egy kedves mosolyodért!

KIRÁLYLÁNY Ez nem igaz!

JUHÁSZ Egy csókodért!

KIRÁLYLÁNY (epésen) Szóval csak ennyi? Olcsón adod.
Én nem alkuszom. Megkaphatod!
Hozd hát a hidra! -
(A csak bámuló juhászhoz gunyos kedvességgel) Te kedves legény!

JUHÁSZ (a bárányhoz kedvesen) Eladlak, kis bari, egy másikért!
(A hid két oldaláról összeborulnak, a Kikiáltó takarja őket.)

KIRÁLYLÁNY (diadallal) Enyém a bárány! Ostoba bojtár!
Király lennél, de fajankó voltál!
Mi lettél most? Egy tolvaj, hazug!
Királyod ezért a dutyiba dug! (Elszalad.)

KIKIÁLTÓ (aggódva) Győzött az ármány, óh, te szegény!

JUHÁSZ Kivágom magam, te attól ne félj!

(Próbálgatja a hazugságot.) Felség, a gypjast farkas tépte szét! (Tépelődik.)
 És a többi mind hogy maradt ép?

(Dühösen) Ej no! Hát zsványok törtek reánk!

(A király helyett.) S megsebesültél a harcban netán?

(Türelmetlen) Nem! Felség, a bodros...

MÁTYÁS (ki közben a Burkusékkal észrevétlenül megérkezett)
 Hol van?

JUHÁSZ (ijedten) Te itt?

(Elszántan) Uram! Elveszett!...

BURKUS (kárörvendve közbevág) Hogy hazudik!

KIRÁLY Várj! - Rabló? Farkas?...

JUHÁSZ Nem. Én adtam el.
 Fekete bárányra cseréltem el.

KIRÁLY S az hol van?

JUHÁSZ (szomoruan) Elfutott a szép hamis,
 Kirabolt, ellopta szívemet is.

MÁTYÁS (bölcsen) Megbántad-e mondd?

JUHÁSZ Hitemre, nem!
 Leüttetheted bár most a fejem.

MÁTYÁS (Burkushoz) Hallod ezt koma? (A juhászhoz) S te nézz körül itt,
 Tán meglátod azt a cserebarit!

JUHÁSZ (a királylányra) Ilyen volt, de annak szava szelid,
 szeme mosolygott. Csókja pedig...

KIRÁLYLÁNY Ne, ne tovább, ugy szégyenlem én,
 te, mindig igazat szóló legény!

MÁTYÁS (Burkushoz) Eladtad, pajtás, a lányodat.
 És ráadásként országodat
 - mert elnyertem, ugye? - még nekik adom!

BURKUS S velem mi lesz?

KIRÁLY Tán rád bizhatom
 a nyáját. De vigyázz: őszinte légy -
 s még te is csinálhatsz egy jó cserét!

(Meghajolnak és kimennek.)

RIPITYOMI ANTI-MESE

Szereplők: a Menyecske

és a Huszár

KIKIÁLTÓ

Második játék!

Melyből megláthatják nyomban,

hogy mi történt Ripityomban!

Mert ott bizony megesett,

- falvédőről leesett -

ez a fura (cylinderére árvalányhajat tűz, mű-népies-
kedéssel rikkantgat) ingyom-bingyom, lárifári,

suba, guba, pitykés mándli,

tászlínyos ing, pántliká,

krampampudli, gánica,

gatyamadzag, okoláré,

pipakupak, csalamádé,

ecki-becki, kencefice,

ihajja, tyuhajja,

ácsi, te! -

Sej, de: eredeti

ripityomi

nagy eset.

(Tapsára beszalad két csicsásan mű-népiesen öltözött gyerek, hatalmas festett mézeskalács szívvél, melynek ablakában hasonlóan kirittyentett menyecske feszeleg. A másik oldalra festett mézeskalács-lovas huszár.)

Sundám-bundám, gyöngykaláris:

a többit ők mondják máris! Tyuhaj! (Kibokázik.)

HUSZÁR

Ájnye-bejnye teremtette,

be takaros kis menyecske!

MENYECSKE

Ecki-becki gatyaszár,

be fáintos egy huszár!

HUSZÁR

Paszulykaró, petrence,

formás, mint a kemence!

MENYECSKE Szeme huncut, bajsza karó,
hej, be a kedvemre való

HUSZÁR De biz az ily fehércseléd
magasan hordja a fejét!
Mórikálja csak magát,
poros huszárt meg se lát!

MENYECSKE Héj, az illen fess huszár
nálam különb lyányt talál,
Jobb, ha észre sem veszem,
ne sejtse, hogy kedvelem!

HUSZÁR Nagyravágyunk? No, csak várjál! (Álszakállt, koronát vesz.)
(a Menyecskehez) Én meglenni Burkus tsászár!
Arany lenni nem kevés,
érte kapni feledség!

MENYECSKE (helykén) Feleséget? Mi a manó,
már az is pénzért kapható?

HUSZÁR Gyémánt kláris van meg elég,
légy te nekem meg feledség!

MENYECSKE Én? Azt ugyan lesheted,
bármennyi kincsed lehet!

HUSZÁR Nagy tsászárné megleszel,
viselsz ruha sokezer!

MENYECSKE Kis Burkuskám ide süss:
nem kell ruha, kincs, ezüst,
Nem kell nekem a király
inkább...

HUSZÁR Inkább?...

MENYECSKE Egy huszár!

HUSZÁR Huszár? Á, az lenni szegény!

MENYECSKE Nem a pénze, Ő a legény!
Lova tüzes, maga nyalka,
itykés-pitykés mente rajta!

HUSZÁR (leveti álarcát) Kék a kökény recece,
Galambom, így tetszem-e?

MENYECSKE Nem vagy Burkus?

HUSZÁR Be nem ám,
leszel párom, violám? (Mefogják egymás kezét.)

MENYECSKE Te az enyém, én a tied... (Elakad.)
Erre most mán te mondj rimet!

HUSZÁR Nem választ el, csak az ásó,
kapa, harang, vagy a - bíró!

MENYECSKE Piros rózsa, recece... (Ísmét elakad.)
Ide is rim kellene!

HUSZÁR Várj csak, szentem! (Számolja az ütemet) é-e, é-e,
EGYÜTT Minden jó, ha jó a vége!
Pritty, pratty...

KIKIÁLTÓ (közbeszól) Ácsi! Nem megható! Visszatértek kéz a kézbe a ripityomi
tulipiros turbékolós falvédőre!
Most: Pritty-pratty-prutty! (Bokáznak.)

A HÁROM PÖSZE LÁNY

Szereplők: Anya
Sári
Mári

Klári
Málé Gyurka

KIKIÁLTÓ

És most fiuk, legények,
külön figyelmet kérek!
Mert attól, amit most láttok,
tátva marad ám a szátok!
Ez lesz a nagy attrakció!
Nem lóditok-tóditok:
lányok jönnek, szivtiprók!
Itt az egész kollekció! (Bemutatja őket.)

Pipacspiros Sári arca -
ragya s szeplő virit rajta!
Nézd, Klárinál ez a járás
milyen sikkes, milyen - csámpás.
S Mári szeme kék virág -
ide néz, de oda lát!
Bülbül szavuk, mint az álom,
ringat, - pösze mind a három!
De mind férjhez mennének.
Válasszatok, legények!
De csitt: itt van már a kérő:
Kezdődjék a leánynéző! (El.)

ANYA (szinte kelepel)

Figyelj Klári, Mári, Sári!
Most a szátokat bezárni!
Itt a kérő: Málé Gyurka,
hanem aztán meg ne tudja,
hogyan selypíték! Bárhogy kérne,
bármit szólna, - szemlesütve

(Anya) bólintsatok a szavára
pipiskedve, móríkálva!
De egy mukk sem lehet válasz!
Majd meglátjuk, hogy kit választ!

(A mulya kérőhöz elolvadva.) Ejnye, lelkem! Tessék, beljebb!
Lánykérőbe jár tán kelmed?
Istenem, de szép szál nyalka!
Bajsza, mint a birka szarva!
Minden lánynak az az álma:
ilyen legény legyen párja.
Jöjjön, kincsem, jó helyen jár,
nálunk is van eladó lány,
Nem egy, kettő, - mindjárt három!
Olyan szépek, mint az álom! (Bemutatja az idéetlenül
nevetgélő lányokat.)

Ez a táncoslábu Klári!
Sári arca rózsás! (Belecsip.) S Mári
szeme, mint a len virága!
Üljön, gyöngyöm, a lócára!
Jaj, én folyton csak beszélek!
Hozok menten bort meg rétest.
Addig tartsák egymást szóval!

(A lányokhoz sziszegve.) Egy mukkot se!
(Hangosan) Szóljatok az udvarlóval! (El.)

MÁLÉ (nagy szünet után sután.) Szép az időnk!...
(A lányok buzgó bólogatásától zavartan.) Mert nem esik...
(Nyögdécsel.) Bizony... Ha így marad... estig... (Menni készül.)
Hááát... akkor én... (Lenyomják.) Tessék?...

KLÁRI (kifelé mutogatva kiabál) Huha!
Mott biti a hullt a tuta!
Édetanáám!...

MÁRI
O, te, tamár!
Medmondta, hod ne tiabálj!
(Kárörvendve) Nem méd féljhed!

SÁRI (kárörvendve nevet) Nevetnem tó!
Milyen buta mind a tettő!
(A kérőhöz.) Endem vetel el hát médit.
melt én mott te tóltam temmit! (Gyurka karjába ugrik,
az ijedten szalad ki vele, a többiek utána.)

KIKIÁLTÓ
Fut a kérő hét határra,
három lánnyal a nyomába!
Hogyha tetszett, füss utána!

A TÁNCOSLÁBU BÁRÁNY

Szereplők:	Király	Kenyérsütő asszony
	Királylány	Pap
	Dobos	Vénasszony
	Fogadóslány	Huszár
	Bojtár	Takács
	Bárány	Varga

KIKIÁLTÓ

Utolsó játék!

Ez a játék se szól másról:
ismét csak egy királylányról.

Nézzétek, ez itt a vára:

toronygombtól talpig gyászba. (Egy gyerek hátán lóg a
feketére festett vár) Mert biz ez a szegény gyermek

éjjel-nappal csak pityergett:

tele is ritt hat lepedőt,

csöbröt, vödöröt, lyukas teknőt. (A lány és apja oldalt

hangosan rinak) Vele ri királyi atyja:

s országszerte doboltatja:

DOBOS (előrejön s a hasát verve szájával utánozza a dob hangját.)

Tram-tara, tram-tara, tram-tram-tram.

Bus királyunk közzé teszi:

ki lányát megnevetteti,

annak kezét elnyerheti,

s még fél ország is jár neki.

KIKIÁLTÓ (megfordítja a "díszlet táblát", s azon mező látszik. A bojtár és a
bárány jön.)

Arrább tőlük hét határral

élt egy bojtár egy báránnyal.

A legényke pajkos, nótás,

barija meg táncos, mókás,

nem is akármilyen fajta,

szinarany a bunda rajta!

DOBOS (nekik is, mint előbb, kidobolja a király hirdetését.)
BOJTÁR Bodor-bundás arany bárány,
biz elkelne egy királylány
megfoltozni ingem, gatyám!
Segítsünk a bubánatán!

KIKIÁLTÓ (ismét "diszletet" vált.) Hegyen hágtak napkelettel,
völgybe szálltak naplementtel.
Megszálltak egy fogadóban.

BOJTÁR és BÁRÁNY (miután kerültek egyet, állva, két kezükre hajtott fejjel
alszanak.)

FOGADOSLÁNY (kioson) Benn a gazda, kinn az ólban
arany bárány! Ez kell nékem! (Megmarkolja.)
Hozzáragadt mindkét kezem!

KIKIÁLTÓ Jött egy kenyérsütő asszony:
KENYÉRSÜTŐ Nézd a lumpját... így mulasson!
Leverem a derekadat!

KIKIÁLTÓ Lapátjával ott is maradt.
Egy ájtatos pap jött arra:
PAP Mit kell látnom... két mihaszna...!
Lopjátok a drága napot!

KIKIÁLTÓ S ott is ragadt, hova csapott.
Egy banya utánakapott:

BANYA Viszi az ördög a papot!
KIKIÁLTÓ Fess huszár meg azt szapulja,
szoknyájánál megmarkolja:

HUSZÁR Kend vén bolond, nem szégyelli,
vén csontjait illegetni?!

KIKIÁLTÓ Odatapadt a lovával.
Jött a takács a vásznával:

TAKÁCS Parádé világ csufjára!
KIKIÁLTÓ S ráragadt a ló farkára.
A végire meg egy varga.
S a legény rágyujt egy dalra:

BOJTÁR (dalára a többiek a báránnyal együtt táncolnak.)
Járjad, járjad szaporán,
aranszörű barikám,
gyapjad fogja tolvaj lány,
hátán táncol a lapát,
lapát nyelén menyecske,
farán billeg a pálca,
pálca végén csuhás pap,
pap csuháján vén banya,
farát fogja fess huszár,
lova fakán egy takács,
vászna csücskén a varga:
ez a vig kalamajka!

KIKIÁLTÓ A királylány, hogy ezt látta,
fölborult a kacagásba. (Mind elesnek.)

KIRÁLY Nini, nevet már a lányom!

(Király)

Tied egész királyságom!
Kezdődhet is már a lagzi!

MIND (tjedten)

Csak nem kell megint táncolni?

BOJTÁR

Rophatjátok ülve, fekke,
kinek milyen jó a kedve.

(Dalára ő a Királylánnyal, a többiek pedig fekke, magasra emelt lábakkal táncolnak.)

KIKIÁLTÓ

Itt a vége, fuss el véle!
Ez a tánc a játék vége!
Mára ezzel bucsuzik a
Csiribiri komédia!
Tapsoljatok, hogyha tetszett,
s máskor újra játszunk nektek!

